

TLAČOVÁ SPRÁVA č. 28/2021

7. júl 2021

Informácia o rozhodnutí Ústavného súdu Slovenskej republiky vo veci vedenej pod sp. zn. PL. ÚS 7/2021 o návrhu prezidentky Slovenskej republiky na preskúmanie súladu predmetu referenda s Ústavou Slovenskej republiky

Ústavný súd Slovenskej republiky („ďalej aj „ústavný súd“) na neverejnom zasadnutí pléna 7. júna 2021 vo veci vedenej pod sp. zn. PL. ÚS 7/2021 o návrhu prezidentky Slovenskej republiky na preskúmanie súladu predmetu referenda s Ústavou Slovenskej republiky rozhodol, že **predmet referenda** s otázkou v znení „*Súhlasíte s tým, aby sa skrátilo VIII. volebné obdobie Národnej rady Slovenskej republiky tak, aby sa voľby do Národnej rady Slovenskej republiky vykonali do 180 dní odo dňa vyhlásenia výsledkov tohto referenda?*“ **nie je** v súlade s čl. 1 ods. 1 a s čl. 1 ods. 1 v spojení s čl. 73 ods. 1, čl. 81a, čl. 82 ods. 5 a čl. 93 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej aj „ústava“).

Vo svojom rozhodnutí zdôraznil, že občania v referende priamo vykonávajú zákonodarnú moc, pričom výsledok platného referenda má právnu silu ústavného zákona a je priamo záväznou právnou normou. Ústavný súd tým rešpektoval z ústavy vyplývajúcu skutočnosť, že občania ako nositelia štátnej moci majú právomoc v referende rozhodovať o dôležitých otázkach verejného záujmu.

Každý výkon štátnej moci, a to aj priamo občanmi v referende, však podlieha obmedzeniam vyplývajúcim z ústavy. Referendum síce môže ústavu aj meniť, nemôže ju však poprieť, respektíve porušiť charakter Slovenskej republiky ako demokratického a právneho štátu.

Ochranou pred uvedenými nežiaducimi zmenami ústavy prijatými v referende je existencia materiálneho jadra ústavy. Materiálne jadro ústavy je tvorené najdôležitejšími ústavnými hodnotami, medzi ktoré patria tak základné práva a slobody, ako aj princípy právneho štátu. Pri posudzovaní súladu predmetu referenda s ústavou preto ústavný súd skúma, či predmet referenda materiálne jadro ústavy nenarúša.

Jedným z princípov právneho štátu je aj princíp všeobecnosti právnych noriem (generality práva), prostredníctvom ktorého sa chráni ústavná deľba moci a jeho dodržiavaním sa predchádza svojvôli pri správe verejných vecí a rozhodovaní o slobode jednotlivcov.

Sporný predmet referenda je v rozpore s princípom generality práva, pretože so silou ústavného zákona by v jednom konkrétnom prípade obchádzal ústavou zakotvené pravidlá týkajúce sa tvorby a fungovania národnej rady ako ústavodarného a zákonodarného orgánu. Zároveň by porušil aj v súčasnej ústave zakotvený spôsob deľby štátnej moci, ktorý je taktiež súčasťou materiálneho jadra ústavy.

V rozpore s ústavou a princípmi všeobecnosti právnych noriem a deľby štátnej moci by totiž predmet referenda jednorazovo a pre konkrétny prípad obchádzal ústavné články, v zmysle ktorých je volebné obdobie národnej rady štvorročné a národnú radu rozpúšťa prezident Slovenskej republiky. Uvedené ústavné články pritom do budúca zostávajú zachované, v zmysle platného výsledku referenda by neplatili len pre konkrétnu situáciu.

Ak by ústavný súd pripustil takéto prelamanie všeobecných ústavných pravidiel, potom by otvoril cestu k takým zásahom do ústavy, prostredníctvom ktorých by bolo možné odstrániť bariéry chrániace občanov pred zneužitím štátnej moci. Kedykoľvek by bolo možné jednorazovo rušiť rozhodnutia štátnych orgánov výkonnej a súdnej moci, zasahovať do ich zloženia, meniť ich právomoc, ako aj ustanovené pravidlá ich činnosti a vzájomných vzťahov. Ústavný poriadok by už nebol priestorom zabezpečujúcim slobodu a autonómiu jednotlivca prostredníctvom jasných a predvídateľných pravidiel.

Ústavný súd v žiadnom prípade netvrdí, že organizátorom referenda ide o už uvedené ciele, musí však myslieť na následky, ktoré by jeho rozhodnutie mohlo mať v budúcnosti. Demokracia bez rešpektovania pravidiel prestáva byť demokraciou.

Zásah do ústavou stanovenej dĺžky volebného obdobia národnej rady prostredníctvom hlasovania občanov v budúcnosti nemožno vylúčiť. Tento nástroj je však potrebné vytvoriť predpísaným spôsobom – zmenou znenia ústavy, ktoré také hlasovanie výslovne upraví.

Neoficiálny dokument pre potreby médií, ktorý nezaväzuje Ústavný súd Slovenskej republiky.

*Viac informácií Vám môže poskytnúť
hovorkyňa Ústavného súdu SR PhDr. Martina Ferencová, PhD.
telefón: 055/7207 295, mobil: +421 918 827 344, e-mail: martina.ferencova@ustavnysud.sk*